

ฉกอนาคต
แบบไมเกิดสงครามกลางเมือง

ศ.นพ.ประเวศ วะสี

มีฉกอนาคตแบบเกิดสงครามกลางเมืองกับแบบไมเกิด ซึ่งก็อ้างเหตุปัจจัยที่
ทำให้เกิด หรือทำให้ไมเกิดได้ด้วยกันทั้งคู่

๑. เหตุปัจจัยที่จะทำให้ไมเกิดสงครามกลางเมือง

(๑) **เจตนาธรรมณของสังคม** ทุกภาคส่วนของสังคมล้วนเรียกร้องความไม
รุนแรงและไฟหาสันติ ศาสนาทุกศาสนาก็รวมตัวกันสวดเพื่อสันติภาพ เจตนาธรรมณ
ของสังคมมีผลอย่างสำคัญต่อความเป็นไปในสังคม

(๒) **ประวัติศาสตร์แห่งการหลีกเลี่ยงความสูญเสียใหญ่** ประเทศไทยมีเส้น
ทางแห่งการหลีกเลี่ยงความสูญเสียใหญ่มาตลอด เช่น เหตุการณ์ รศ. ๑๑๒, ๒๔
มิถุนายน ๒๔๗๕, ญี่ปุ่นบุกไทย เมื่อ ๒๔๘๔, ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์เรื่องคอม
มิวนิสต์

(๓) **ความยับยั้งชั่งใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง** แม้จะมีความรุนแรงด้วยวาจา
และความรุนแรงทางการกระทำประปราย แต่ถ้าสังเกตให้ดี ๆ สองฝ่ายที่ขัดแย้ง
พยายามหลีกเลี่ยงการปะทะกัน ฝ่ายเจ้าหน้าที่ก็พยายามไมใช้ความรุนแรงเข้า
จัดการ ซึ่งอาจทำให้ความรุนแรงลุกลาม

(๔) **ปราศจากความรุนแรงโดยรัฐ (State violence)** ถ้าดูความรุนแรงใน
โลกที่รุนแรงมาก เพราะเป็นความรุนแรงโดยรัฐ เช่น สงครามกลางเมืองใน
สหรัฐอเมริกาที่คนตายกว่า ๖๐๐,๐๐๐ คน การเข่นฆ่าคอมมิวนิสต์โดยกองทัพ
อินโดนีเซียในปี ค.ศ.๑๙๖๕ ที่มีคนถูกฆ่าตายไป ๕๐๐,๐๐๐ คน , สงครามระหว่าง
สิงหลกับทมิฬในศรีลังกาที่ยืดเยื้อถึง ๒๕ ปี และสงครามกลางเมืองในรวันดา เมื่อ
ค.ศ.๑๙๙๔ ที่มีคนถูกฆ่าตายถึง ๘๐๐,๐๐๐ ภายใน ๓ เดือน ของไทยจะเห็นว่า
กองทัพวางตัวดีที่ไมทำรัฐประหารและไมเป็นเครื่องมือที่จะปราบปรามฝ่ายหนึ่งฝ่าย
ใดอย่างรุนแรง แต่จะเป็นเครื่องมือระงับความรุนแรง ถ้ารัฐไมเป็นผู้ก่อความรุนแรง
เสียเอง ความรุนแรงก็จะไมรุนแรงมาก

นี่เป็นที่มาของฉกอนาคตแบบไมเกิดสงครามกลางเมือง

๒. ระวังอย่าไปถึงจุดพลิกผัน ที่ว่าไม่เกิดมันอาจจะเกิดก็ได้ ถ้าไปถึงจุดพลิกผัน (Tipping point) ชีวิตของเพื่อนมนุษย์ทุกคนมีค่า ไม่ควรที่จะคิดทำอะไรที่นำไปสู่ การสูญเสียชีวิต ทุกฝ่ายจะต้องมีสติไตร่ตรองดูให้ดีๆว่า ทำอะไรลงไปแล้วจะนำ สังคมไทยไปสู่จุดพลิกผัน กระดานหกขึ้นมาทันที พลิกจากไม่มีสงครามกลางเมือง ไปสู่เกิดสงครามกลางเมืองได้หรือไม่ แม้ยังมองไม่เห็นทางออก ถ้าพยายามดำรง สันติวิธีไว้ ในที่สุดจะมีทางออก

๓. สังเคราะห์เรื่องดีๆที่เกิดจากการทะเลาะกัน ในยามระเบิดอารมณ์ทะเลาะกันนั้น อาจมีถ้อยคำหยาบคายบ้าง คำที่ไม่เป็นความจริงบ้าง และมีการกล่าวพูดความรู้สึก ลึกๆ ซึ่งตามปกติไม่กล้าพูด หรือที่เรียกว่าระเบิดความในใจออกมา การมีปัญหา แต่ไม่กล้าพูดเพราะกลัว ก็เป็นการสะสมปัจจัยของความรุนแรงชนิดหนึ่ง การระเบิด มั่นออกมาเสียได้ก็ลดความตึงเครียด ความขัดแย้งและทะเลาะกัน ถ้าไม่ถึงขั้น รุนแรงเกินไปก็มีประโยชน์ที่มีการเปิดเผยความในใจออกมา ซึ่งมีข้อคิดเห็นที่ดีๆ อยู่ด้วยเสมอ

จากความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน คนไทยได้ เรียนรู้มามาก ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี น่าจะมีผู้รู้มาสังเคราะห์ให้เป็นหลักการหรือ อุดมการณ์ที่คนไทยเห็นร่วมกัน อาจเรียกว่า วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมของ ประเทศไทย เช่น

(๑) ประเทศไทยเป็นประเทศแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีความเคารพซึ่ง กันและกัน เคารพความหลากหลาย ความมีเหตุผล มีเสรีภาพ ความเสมอภาค ภราดรภาพ ความยุติธรรม ความพอเพียง และสามัคคีธรรม

(๒) ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ปฏิเสธระบบเผด็จการ ทุกชนิด

(๓) ระบอบประชาธิปไตยต้องมีคุณภาพและสมรรถภาพ มีความโปร่งใส ปราศจากคอร์รัปชัน และการครอบงำจากอำนาจเงิน หรืออำนาจนอกระบบอื่นใด

(๔) สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันภายใต้รัฐธรรมนูญ ที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และประเพณีปฏิบัติ เยี่ยงสถาบันพระมหากษัตริย์ในประเทศ ประชาธิปไตย เช่น อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และประเทศแถบสแกนดิเนเวีย ไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือต่อสู้กันทางการเมือง มีความมั่นคงและช่วยให้บ้านเมือง มั่นคง

(๕) มีการคืนอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองให้ได้มากที่สุด ในรูปของ ชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง

(๖) ปฏิรูประบบราชการ ให้มีอิสระ มีศักดิ์ศรี มีความรู้ สามารถสนองนโยบายของรัฐบาล เตือนสติรัฐบาลในนโยบายที่อาจผิดพลาด และปรับบทบาทไปเป็นผู้สนับสนุนชุมชนท้องถิ่น

(๗) ปฏิรูปพรรคการเมืองและระบบการเมือง ให้พรรคการเมืองมีโครงสร้างที่เป็นประชาธิปไตย และมีความเป็นสถาบัน คือมีความรู้และความดี สามารถคัดคนดีมีความสามารถไปมีบทบาททางการเมือง รัฐบาลควรทำแต่เนนโยบายไม่ไปล้วงลูกระบบราชการ และองค์กรปกครองท้องถิ่น

(๘) ปฏิรูประบบความยุติธรรมให้เป็นธรรม

(๙) ทำให้การสร้างพลังพลเมืองเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนของประเทศต้องริบสร้างให้ได้อย่างดีและรวดเร็ว ที่เราพัฒนาประชาธิปไตยไม่สำเร็จ เพราะสนใจเชิงกลไกเท่านั้น แต่ไม่ได้สนใจการสร้างพลังพลเมืองเพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตย สังคมประชาธิปไตย เป็นฐานให้การเมืองประชาธิปไตยมีคุณภาพ กลไกทางการเมือง โดยปราศจากสังคมประชาธิปไตยที่มีพลังพลเมืองรองรับ ย่อมไม่สำเร็จและนำไปสู่ความวุ่นวายรุนแรง ดังที่ผ่านมา

(๑๐) ไม่สื่อสารเพื่อความเกลียดชังและแตกแยก ตรงข้ามยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยมีนักการสื่อสารที่เชี่ยวชาญและเข้าใจประเด็นสำคัญของประเทศไทย มาทำการสื่อสารที่ดี จะทำให้เรื่องดีๆ เช่น ๙ ข้อข้างต้น และอื่นๆเกิดขึ้น โดยรวดเร็ว

ข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างที่สังเคราะห์ขึ้นมาให้ดู ผู้รู้จะทำได้ดีกว่านี้เป็นอันมาก

๔. ร่วมสร้างและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมประเทศไทย มีกลุ่มคนคณะหนึ่ง หรือ หลายคณะยกร่าง “วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมประเทศไทย” แล้วนำไปสู่การพิจารณาของสังคมไทยทุกภาคส่วน ช่วยกันตักตวงต่อเติมตัดทอน จนในที่สุดได้ “วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมประเทศไทย” ที่คนไทยร่วมสร้าง นำไปสู่การรับรู้อย่างกว้างขวางทั่วประเทศ เพื่อช่วยกันขับเคลื่อน การที่คนทั้งประเทศมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันจะเป็นพลังมหาศาล ในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมาย

๕. เมื่อเครือข่ายการทำเรื่องดีปกคลุมแผ่นดินไทย ความไม่ดีก็เกิดขึ้นยาก ในกระบวนการชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง ซึ่งกำลังขยายตัวออกไปมากขึ้นเรื่อยๆ กำลังมีเรื่องดีๆ เกิดขึ้นบนผืนแผ่นดินไทย เช่น ที่ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลห้วยวัง อำเภอบ้าน จังหวัดเชียงราย และอื่นๆ ที่อะไรที่ว้าดีเขาทำหมดทุกอย่าง ทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งดูแลผู้สูงอายุหมดทุกคน ในตำบล เป็นสังคมที่

คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน นอกจากนั้นการทำความดียังเป็นเครดิต ใช้กู้เงินจากสถาบันการเงินของชุมชนได้ เรื่องดี ๆ ถึงขนาดนี้กำลังเกิดขึ้นบนแผ่นดินไทย และเขากำลังสร้างเครือข่ายแห่งความดีขยายตัวออกไป เป้าหมายของผู้นำชุมชนซึ่งขณะนี้ มีหลายแสนคน คือ ขยายเครือข่ายแห่งความดีให้ครอบคลุมทุกตารางนิ้วของแผ่นดินไทย

เรื่องดี ๆ นี้กำลังเกิดขึ้นข้างล่าง คือการปกครองตนเองของประชาชนในรูปแบบชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง ถ้ากระบวนการของคนข้างล่างกับกระบวนการของคนข้างบนที่ขับเคลื่อนวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมตามที่กล่าวถึงในข้อ ๓ และ ๔ เข้ามาบรรจบและถักทอกัน เครือข่ายของการทำเรื่องดี ๆ จะปกคลุมเต็มแผ่นดินไทย เรื่องไม่ดีจะงอกได้ยากเต็มที

จะเห็นว่าคนไทยสามารถร่วมสร้างประเทศไทยใหม่ที่ไม่เหมือนเดิมให้เป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุดได้โดยไม่ยากนัก ถ้าคนไทยรวมตัวกัน

แล้วเราจะมุ่งกันไปทำไม

.....